

ЗВІТ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ

Інституту миру і порозуміння

2024

<https://imip.org.ua/>

ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ

Інститут миру і порозуміння (ІМіП) – провідна українська громадська організація, що займається формуванням соціального капіталу та зміцненням «соціальної тканини» суспільства. У діяльності використовуються діалогові та відновні практики, спрямовані на досягнення позитивних і стійких змін у громадах.

Основою роботи є відновний підхід, який сприяє вирішенню конфліктів та усуненню їхніх наслідків. Він передбачає:

- побудову довіри між сторонами;
- залучення учасників до процесу обговорення та ухвалення рішень;
- створення ненасильницького середовища, що сприяє знаходженню спільних рішень та зміцненню соціальної згуртованості.

Завдяки таким підходам громади отримують можливість не лише врегульовувати конфлікти, а й формувати ефективні механізми співпраці та розвитку.

ОСНОВНІ ЦІННОСТІ ТА МІСІЯ

Ми зміцнюємо соціальну тканину України, розвиваючи культуру діалогу та конструктивного вирішення конфліктів, щоб посилити стійкість громад у протистоянні викликам війни та в процесі розбудови справедливого миру.

МИ ЦЕ РОБИМО ЧЕРЕЗ:

- Створення безпечних просторів для конструктивного діалогу
- Розбудову спроможності громад самостійно вирішувати конфлікти
- Впровадження відновних практик, адаптованих до умов воєнного часу
- Формування стійких соціальних зв'язків між різними групами населення
- Підтримку партисипативних підходів до прийняття рішень щодо відбудови та розвитку
- Інтеграцію травмаінформованого підходу в процеси примирення та відновлення

НАШІ ЦІННОСТІ

Цінності – це компас, яким керується Інститут миру і порозуміння у своїй щоденній роботі з громадами в умовах війни. Вони формують підходи, рішення і способи взаємодії, надаючи сенс у часи, коли суспільство переживає глибокі потрясіння.

Довіра – створюємо простори, де можна говорити відкрито, будуємо прозорі процеси, протидіємо дезінформації, відновлюємо зв'язки між цивільними, військовими та переселеними.

Розуміння – враховуємо потреби вразливих груп, визнаємо колективну травму, сприймаємо конфлікти як природну реакцію на кризу, яку супроводжуємо через фасилітацію.

Повага – ставимось з гідністю до кожного, визнаємо різні досвіди, темпи адаптації й внески – від військових і волонтерів до тих, хто просто тримається.

Турбота – піклуємось про постраждалих і тих, хто підтримує інших, розвиваємо мережі взаємодопомоги й практики психосоціальної підтримки.

Відповідальність – поділяємо її між особистим вибором і спільною дією: від відбудови інфраструктури до збереження пам'яті й згуртованості в громадах.

Ця система цінностей допомагає ІМіП ефективно працювати в умовах війни, зберігаючи фокус на людині та сприяючи розбудові стійкого і згуртованого суспільства, здатного протистояти зовнішнім загрозам та відновлюватись.

НАПРЯМКИ РОБОТИ

1. ВІДНОВНЕ ПРАВОСУДДЯ

Основна інформація. Чому цей напрямок важливий саме в 2024 році?

Відновне правосуддя пропонує альтернативу традиційній каральній системі, орієнтуючись на відновлення справедливості та виправлення завданої шкоди через діалог і порозуміння. Його метою є залучення всіх сторін конфлікту до процесу вирішення суперечки, відновлення довіри та попередження повторних правопорушень.

В умовах триваючої війни в Україні відновне правосуддя набуває особливої актуальності через свій фокус на відновленні соціальної тканини суспільства та зціленні колективних травм:

Робота з пам'яттю

У 2024 році формування колективної пам'яті про війну відбувається безпосередньо під час подій:

- Створення безпечних просторів для обміну досвідом війни допомагає інтегрувати різні наративи та запобігти фрагментації колективної пам'яті
- Відновний підхід забезпечує особистісно-центрований процес, де індивідуальні історії стають частиною ширшого суспільного наративу
- Фасилітовані діалоги про травматичний досвід сприяють психологічному зціленню громад, перетворюючи болісні спогади на ресурс для відновлення

Меморіалізація

Процеси меморіалізації в часи війни потребують особливого підходу:

- Відновне правосуддя пропонує інклюзивні методи створення місць пам'яті, які відображають різноманітний досвід війни
- Партисипативні підходи до меморіалізації допомагають громадам відчувати власну суб'єктність у формуванні символічного простору
- Процеси вшанування втрат стають не лише вираженням скорботи, але й інструментом відновлення громадської єдності

Вироблення суспільних узгоджених підходів до перехідного правосуддя

Саме в 2024 році закладаються основи для майбутніх процесів перехідного правосуддя:

- Діалогові практики допомагають формувати спільне розуміння справедливості, що виходить за межі лише каральних підходів
- Відновний підхід сприяє виробленню балансу між потребою в правосудді та необхідністю суспільного зцілення
- Формування консенсусу щодо принципів перехідного правосуддя відбувається через залучення різних груп суспільства, включаючи найбільш вразливі

Відновлення соціальних зв'язків

Війна розриває соціальну тканину суспільства, тому в 2024 році:

- Відновні практики дозволяють подолати розриви між різними групами, що мають різний досвід війни
- Кола примирення та діалоги створюють основу для відновлення довіри між громадянами
- Формування спільного бачення справедливого майбутнього допомагає об'єднати суспільство навколо процесів відбудови

Зцілення колективних травм

Відновний підхід у 2024 році особливо важливий для:

- Створення умов, в яких громади можуть протистояти колективній травмі через діалог та спільну дію
- Трансформації досвіду страждання у колективну стійкість та спроможність до відновлення
- Формування нових позитивних наративів, які визнають травму, але не обмежуються нею

Цей напрямок роботи закладає основу для майбутнього етапу відновлення України, коли суспільство потребуватиме не лише фізичної відбудови, але й відновлення соціальних зв'язків, довіри та спільного бачення справедливості.

2. ВІДНОВНІ ПРАКТИКИ В ГРОМАДАХ

Основна інформація. Чому цей напрямок важливий саме в 2024 році?

В умовах війни український контекст характеризується:

- **Масштабним внутрішнім переміщенням** - мільйони людей змушені були змінити місце проживання, що створює тиск на приймаючі громади та потребує нових підходів до інтеграції
- **Трансформацією місцевого самоврядування** - військові адміністрації та органи місцевого самоврядування працюють в особливому правовому режимі, що може обмежувати участь громадян
- **Обмеженістю ресурсів та високою конкуренцією за них** - громади стикаються з необхідністю ефективного та справедливого розподілу гуманітарної допомоги та інших ресурсів
- **Новими лініями потенційних конфліктів** - між місцевими мешканцями та ВПО, між тими, хто повернувся з-за кордону та тими, хто залишався, між різними групами за рівнем травматизації

Впровадження відновних практик дозволить:

- Налагодити ефективну комунікацію між громадянами та владою;
- Відновити довіру між різними соціальними групами;
- Забезпечити активну участь мешканців у процесах відбудови та розвитку своїх міст і сіл;

- **Створити безпечні простори для обговорення складних питань співіснування в умовах війни;**
- **Розвинути навички конструктивного діалогу в умовах високого емоційного напруження;**
- **Побудувати нові соціальні мости між різними групами в громадах** (включаючи ВПО, ветеранів, людей з різним досвідом війни);
- **Запобігти «втомі від допомоги»** в приймаючих громадах через залучення до спільного прийняття рішень;
- **Трансформувати конфлікти навколо ресурсів** на можливості для співпраці та пошуку інноваційних рішень;
- **Підтримати формування нових локальних ідентичностей** у громадах, що зазнали значних демографічних змін.

Такий підхід сприятиме формуванню згуртованого суспільства, здатного ефективно реагувати на виклики сучасності. Зміцнення соціальної тканини громад через відновні практики стає не просто бажаним, а необхідним елементом збереження соціальної стабільності та нарощування колективної стійкості в умовах тривалої війни та майбутньої відбудови.

Додатково, у 2024 році розвиток цього напрямку дозволяє готувати громади до майбутніх процесів реінтеграції деокупованих територій та масштабної відбудови, які потребуватимуть високого рівня соціальної згуртованості та ефективних механізмів залучення громадян.

3. ВІДНОВНІ ПРАКТИКИ У ШКОЛАХ

Основна інформація. Чому цей напрямок важливий саме в 2024 році?

Впровадження відновних практик у школах спрямоване на створення безпечного та мирного освітнього середовища, де конфлікти вирішуються через діалог, а учасники освітнього процесу набувають навичок ненасильницького спілкування. Такі підходи допомагають зменшити рівень булінгу, покращити взаємодію між учнями, вчителями та батьками, а також сприяти розвитку відповідальності та емпатії.

Актуальність у 2024 році:

Відсутність навичок конструктивного спілкування та емоційного саморегулювання ускладнює адаптацію дітей до нових умов.

В умовах війни освітнє середовище зазнало кардинальних змін:

- **Травматичний досвід дітей та педагогів** - значна частина шкільної спільноти пережила травматичні події, втрати, переміщення, що впливають на їхній емоційний стан та поведінку.
- **Зміна форматів навчання** - прийом очного та дистанційного навчання, навчання в укриттях, повітряні тривоги створюють додаткове напруження.
- **Інтеграція внутрішньо переміщених учнів** - школи приймають дітей з різних регіонів, які мають різний досвід війни та різні освітні траєкторії.
- **Підвищений рівень тривожності та агресії** - як природна реакція на стрес, що може проявитися в міжособистісних відносинах.
- **Зміна складу педагогічних колективів** - переміщення вчителів, вигорання, нові виклики професійної адаптації

Робота з поляризаційними процесами в школах

Війна значно посилила процеси поляризації в освітньому середовищі, створивши нові лінійні розділення:

- **Поділ на «своїх» і «чужих»** - особливо відчутний у школах зі значною кількістю внутрішньо переміщених учнів, де можуть формуватися групи за регіональною ознакою.
- **Різний досвід війни** - діти, які пережили окупацію, бойові дії чи внутрішньо близьких, можуть стикатися з нерозумінням з боку тих, хто мав менший травматичний досвід
- **Ідеологічні розбіжності** - у родинях можуть існувати різні погляди на війну та шляхи досягнення світу, що відображаються на дітях та їх взаємодії.
- **Соціально-економічна нерівність** - поглиблена військова різниця в матеріальному населенні сімей створена додаткові підстави для конфліктів.
- **Мовні питання** - інтеграція учнів із переважно російськомовних регіонів може створити напруження в українському середовищі.

Відновні підходи в роботі з поляризацією включають:

- **Кола примирення**, де учні можуть безпечно висловити свої почуття та досвід, побачити людяність і вразливість «іншого»
- **Методики деполяризації**, що допомагають виявляти спільні цінності та потреби за позірними розбіжностями
- **Створення інклюзивних наративів**, які об'єднують досвід війни в загальному розуміння пережитого різного роду.
- **Розвиток критичного мислення** для протидії чорно-білому сприйняттю та стереотипізації
- **Фасілітовані діалоги** з чутливих питань, де учні вчаться висловлювати незгоду без знецінення та агресії.
- **Проекти спільної дії**, що об'єднують дітей з «протилежних таборів» для вирішення спільних проблем

Розвиток відновних підходів у школах дозволяють:

- Створити середовище, де діти почуваються почутими та захищеними;
- Запровадити ефективні механізми розв'язання конфліктів без насильства;
- Зміцнити шкільну спільноту через довіру та співпрацю;
- **Допомогти дітям і педагогам інтегрувати травматичний досвід війни** через безпечне його проголошення;
- **Створити інструменти для підтримки психологічного благополуччя** всіх учасників освітнього процесу;
- **Розвинути культуру ненасильницької комунікації** як основу безпеки в умовах підвищеної тривожності;
- **Налагодити ефективну взаємодію між школою і батьками**, які також перебувають у стресі через війну;
- **Сформувати шкільні служби розуміння**, де учні можуть набувати навичок медіації та мирного рішення конфліктів;
- **Трансформувати поляризацію в перспективу множинності**, навчаючи цінувати різноманітність думок і досвіду;
- **Запобігти закріпленню травматичних розломів** у наступному поколінні через практику інклюзивного діалогу;
- **Підготувати молодь до активної участі у відбудові та приміренні** через засвоєння цінностей і практичного конструктивного діалогу.

Формування культурного діалогу в освіті сприятиме не тільки покращенню атмосфери у школах, а й стане основою для побудови мирного суспільства галом. Школи, що застосовують відновні практики, залишаються не лише місцем навчання, а й осередками стійкості та розвитку навичок, що залишилися для відбудови згуртованої країни, здатної подолати поляризацію та розділення, спричинені війною.

ОПИС ПРОЄКТІВ 2024 РОКУ

ПРОЄКТ: ЇЇ ПЕРСПЕКТИВА

Повномасштабне вторгнення призвело до масового переміщення людей, що спричинило соціальні виклики, зокрема: нестачу зв'язків між внутрішньо переміщеними особами (ВПО) та приймаючими громадами; низьку залученість жінок ВПО у процеси прийняття рішень; відсутність можливостей для діалогу та спільної участі у відбудові громад.

Проект спрямований на подолання цих проблем через розвиток соціальної згуртованості та підтримку активної участі молодих жінок ВПО у громадському та політичному житті.

Мета проєкту

Сприяння соціальній згуртованості між молодими жінками ВПО та приймаючими громадами в 5 областях України, а також розбудова потенціалу жінок до участі у політичних процесах, спрямованих на примирення та відбудову.

Опис

У межах проєкту було реалізовано низку активностей, спрямованих на зміцнення соціальної згуртованості між молодими жінками ВПО та місцевими громадами. Учасниці пройшли навчання з відеовиробництва, що дозволило їм самостійно створювати медіаконтент, а для підтримки цієї діяльності було закуплено технічне обладнання для молодіжних центрів. Також проведено дослідження щодо залучення жінок ВПО до громадського життя, яке допомогло визначити ефективні механізми їхньої інтеграції.

Для обговорення ключових викликів та пошуку спільних рішень організовано зустрічі у громадах, де місцеві мешканці та жінки ВПО змогли обмінятися досвідом і пропозиціями. Завершальним етапом став показ відеоробіт та презентація дослідження, що привернуло увагу до проблеми соціальної інтеграції жінок ВПО та допомогло підвищити обізнаність на національному рівні.

Проект продемонстрував, що жінки ВПО можуть бути рушійною силою змін, а ефективна взаємодія між ними та місцевими громадами сприяє побудові стійкого та згуртованого суспільства.

Проект «Її перспектива» реалізовується організацією Інститут миру і порозуміння у співпраці з «Глобальним партнерством для запобігання збройним конфліктам» за технічної підтримки ООН Жінки в Україні та за фінансування Жіночого фонду миру та гуманітарної допомоги ООН (WPHF) Women's Peace & Humanitarian Fund, гнучкого та оперативного інструменту фінансування, що підтримує якісні заходи для підвищення спроможності місцевих жінок у запобіганні конфліктам, реагуванні на кризи та надзвичайні ситуації та використання ключових можливостей миробудівництва.

ПРОЄКТ: SYLANKA. «ПІДВИЩЕННЯ СПРОМОЖНОСТІ СУДОВОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ЩОДО ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ»

Повномасштабне вторгнення в Україні спричинила масові психологічні травми, і за даними Міністерства охорони здоров'я, близько 15 мільйонів українців потребуватимуть психологічної підтримки. Одним із ключових аспектів відновлення є можливість поділитися власними історіями, отримати підтримку та знайти ресурси для подальшої адаптації. Проєкт Sylanka спрямований на створення платформи самоорганізації, що допомагає українцям ділитися досвідом, знаходити взаємодопомогу та залучатися до ініціатив з відбудови.

Мета проєкту

Створення простору для можливості розповісти/поширити свою історію, допомогти в особистісному відновленні українців, спонукати населення до самоорганізації та взаємодопомоги, а також привернути увагу світової спільноти до проблем, що спричинило повномасштабне вторгнення рф.

Опис

У межах проєкту було реалізовано низку активностей, одним із ключових заходів стала презентація «Крихкість суспільства на другий рік війни: інструменти посилення стійкості», яка була присвячена аналізу соціальної вразливості населення та методам протидії розділюючим наративам. Платформа Sylanka.org вже зібрала понад 500 історій очевидців війни, які систематизовані за ключовими темами. Крім того, інтегровано понад 60 ініціатив на мапу, що дозволяє користувачам знайти відповідні волонтерські проєкти та підтримку. Створено зручний механізм взаємодії, де кожен може додати свою історію, отримати допомогу або приєднатися до волонтерського руху.

Сайт доступний п'ятьма мовами – українською, англійською, італійською, португальською та іспанською – що розширює його аудиторію та залучає міжнародну спільноту. Активна інформаційна кампанія дозволила платформі охопити 650 000+ осіб, а також отримати 39 000 унікальних відвідувань та 12 000 взаємодій у соціальних мережах (Facebook, Instagram).

Завдяки цьому Sylanka.org стала ефективним інструментом психологічної підтримки, самоорганізації та волонтерської взаємодії.

Проєкт «Підвищення спроможності судової влади та організацій громадянського суспільства щодо подолання наслідків війни в Україні» реалізується ГО «Інститут миру і порозуміння» спільно з ГО «Фундація DEJURE» та фінансується Європейським Союзом.

ПРОЄКТ: SYLANKA «ПІДВИЩЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ СЕРЕД МІЖНАРОДНОЇ АУДИТОРІЇ ПРО АКТУАЛЬНУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ»

З початком повномасштабного вторгнення увага міжнародної спільноти була зосереджена на Україні, однак із часом фокус змістився на інші глобальні події. У результаті інформаційний простір почав втрачати матеріали, що розкривають реальні людські історії війни та її наслідки для українців. Брак таких свідчень ускладнює розуміння справжнього масштабу подій та зменшує рівень міжнародної підтримки.

Мета проєкту

Поширення правдивої інформації про війну в Україні серед міжнародної аудиторії та консолідація міжнародної спільноти навколо процесів відбудови соціальної тканини та відновлення України в цілому, що сприятиме захисту фундаментальних прав і свобод українців.

Опис

У межах проєкту вдалося перекласти англійською та опублікувати 243 історії на сайті Sylanka.org, що дозволило розширити охоплення міжнародної аудиторії та зробити свідчення українців про війну доступними для іноземних читачів. Також проєкт значно збільшив залученість користувачів: кількість нових відвідувань сайту з іноземними IP-адресами перевищила 12 000, що перевищує запланований показник у 10 000. Крім того, з українських IP-адрес на сайт зайшло 18 000 користувачів, що свідчить про активний інтерес до контенту платформи.

Переклад підготовлено за підтримки Міжнародний фонд «Відродження».

ПРОЄКТ: SYLANKA. «ПІДВИЩЕННЯ ДОСТУПУ МІЖНАРОДНОЇ АУДИТОРІЇ З ГЛОБАЛЬНОГО ПІВДНЯ І ІТАЛІЇ ДО ІНФОРМАЦІЇ ПРО АКТУАЛЬНУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ»

На міжнародному рівні спостерігається нестача контенту, що висвітлює актуальну ситуацію в Україні з різних аспектів. Крім того, увага світової спільноти поступово зміщується на інші події, що зменшує фокус на українському питанні. Для підтримки України вкрай важливо посилювати міжнародну інформованість, акцентуючи увагу на людиноцентричності та особистих історіях переживання війни. Такий підхід сприяє кращому розумінню реального масштабу війни та може залучити додаткову міжнародну допомогу.

Мета проєкту

Підвищення доступу міжнародної аудиторії з Глобального Півдня і Італії до інформації про актуальну ситуацію в Україні та консолідація міжнародної спільноти навколо процесів припинення бойових дій на території України та відновлення України, що сприятиме захисту фундаментальних прав і свобод українців.

Опис

У межах проєкту було здійснено низку заходів, зокрема розширено функціонал платформи Sylanka.org, підготовлено 20 нових історій, що демонструють паралелі між досвідами людей під час війни в Україні. Також було перекладено та опубліковано 40 історій португальською, італійською та іспанською мовами (120, якщо рахувати кожную мовну версію окремо).

Крім того, значним досягненням стало додавання трьох нових мов на сайт, що зробило платформу доступнішою для ширшої міжнародної аудиторії та сприяло залученню нових користувачів. Ці кроки допомогли поширити правдиву інформацію про війну, підкреслити її глобальний контекст та сприяти міжнародній підтримці України.

Переклад підготовлено за підтримки Міжнародний фонд «Відродження».

ПРОЄКТ: ТРАВМОЧУТЛИВА І ІНКЛЮЗИВНА МЕМОРІАЛІЗАЦІЯ

У червні 2023 року Президент України оголосив про перезавантаження підходів до меморіалізаційної політики. У відповідь Міністерство культури та інформаційної політики спільно з Українським інститутом національної пам'яті (УІНП) розробило методичні рекомендації для органів влади та громадських організацій щодо вшанування пам'яті учасників, жертв і подій російсько-української війни. Однак аналіз цих рекомендацій показав брак практичних механізмів реалізації та чітких інструментів, які допомогли б громадам ефективно втілювати ці принципи. На політичному рівні сприйняття меморіалізаційних підходів залишається застарілим, що ускладнює розробку конфлікточутливих та інклюзивних моделей пам'яті.

Проєкт був спрямований на консолідацію зусиль різних секторів для розробки практичних рішень у сфері травмо- та конфлікточутливої меморіалізації.

Мета проєкту

Розроблення рекомендацій щодо розширення політики та практики української травмо- та конфлікточутливої меморіалізації.

Опис

В рамках проєкту було проведено глибинний аналіз меморіалізаційних практик, що включав бачення ключових осіб цього процесу – експертів, активістів та представників громад. Проєкт включав практичні заходи, які дозволили учасникам обговорити та розробити сучасні, адаптовані до суспільних потреб моделі меморіалізації.

У межах ініціативи було організовано чотири воркшопи, що сприяли виробленню нових підходів до збереження пам'яті. Також проведено 10 глибинних інтерв'ю з експертами та активістами, які допомогли виявити основні виклики та можливості у цій сфері. Попередні результати дослідження та рекомендації були представлені в партнерстві з Музеєм Майдану, що дозволило отримати цінний зворотний зв'язок та скоригувати подальші кроки.

Проєкт сприяв підвищенню обізнаності та практичного розуміння сучасних підходів до меморіалізації, що є важливим кроком у формуванні інклюзивної та травмочутливої культури пам'яті в Україні.

Проєкт реалізовується за підтримки Фонду «Партнерство задля стійкості України».

ПРОЄКТ: СПІЛЬНА ІНІЦІАТИВА УКРАЇНИ ТА РУМУНІЇ ДЛЯ СОЦІАЛЬНОГО ВІДНОВЛЕННЯ, ІНКЛЮЗІЇ ТА ЗГУРТОВАНOSTІ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД

Повномасштабне вторгнення суттєво вплинуло на соціальну згуртованість громад, спричинивши зростання травматизації та недовіри. Внутрішнє переміщення населення змінило склад громад, що ускладнило ухвалення рішень та самоорганізацію на місцевому рівні. Крім того, брак діалогових майданчиків призвів до посилення розбіжностей між різними групами населення, а недостатні навички роботи з травмою обмежують можливості освітян, активістів та представників влади у підтримці мешканців громад. Також існує потреба в інтеграції різних поколінь, щоб спільно працювати над відновленням.

Мета проєкту

Сприяння соціальній згуртованості в громадах через об'єднання навколо закладів освіти, шляхом впровадження діалогових інструментів та розвитку спроможностей для здійснення діалогових ініціатив на місцевому рівні.

Опис

Учасницями проекту стали 25 громад із Київської, Чернігівської, Сумської, Харківської, Дніпропетровської, Запорізької, Івано-Франківської, Чернівецької, Волинської, Полтавської та Вінницької областей. Вони отримали можливість зміцнити місцеву взаємодію, залучити мешканців до процесів прийняття рішень та підвищити рівень безпеки в громадах.

Учасники сформували діалогові групи, які пройшли навчання з травмочутливого підходу та ефективної комунікації, що допомогло покращити взаємодію між мешканцями, освітянами та представниками місцевої влади. Важливим напрямом стала підготовка освітян у межах проекту «Мирна школа». Крім того, громади отримали можливість реалізувати власні ініціативи через грантову програму, що дозволяє втілювати важливі проєкти відповідно до місцевих потреб. Також організовано онлайн-навчання з психологічного відновлення для школярів, що допомагає їм розвивати стійкість до кризових ситуацій. Для сталості результатів учасники проекту отримують менторську підтримку, що забезпечує супровід у впровадженні діалогових ініціатив. Окремий фокус спрямовано на навчання з мінної безпеки, яке є особливо важливим для мешканців прифронтових та звільнених територій і допомагає зберегти життя людей.

Проект «Спільна ініціатива в Україні та Румунії для соціального відновлення, інтеграції та згуртованості українських громад» (AID 012832/01/0) об'єднує партнерів з України, Румунії та Італії у спільних зусиллях, спрямованих на зміцнення українських громад. Ініціатива фінансується Італійським агентством зі співробітництва в цілях розвитку (AICS).

ПРОЄКТ: СПІВДІЯ У ВІДНОВЛЕННІ ГРОМАД

Повномасштабне вторгнення суттєво вплинуло на соціальні зв'язки в громадах, викликавши зростання недовіри, соціальної напруги та втрату ефективних механізмів взаємодії. Відсутність конструктивного діалогу ускладнює ухвалення рішень, а недостатня взаємодія між владою та громадянським суспільством уповільнює процеси відновлення та реконструкції.

Мета проєкту

Підтримання інклюзивного та спільного відновлення у громадах, а також сприяння створенню та зміцненню інструментів пом'якшення наслідків конфліктів і соціальної згуртованості.

Опис

Участь у проєкті взяли 15 громад із 11 областей України, які працюють над відновленням та посиленням взаємодії між різними соціальними групами.

Для досягнення цієї мети було розроблено комплекс заходів, що включає створення та навчання мережі фасилітаторів, проведення воркшопів і тренінгів, організацію ознайомчих зустрічей у громадах та впровадження Планів залучення громадськості. Окрім цього, було розроблено Модель залучення громадськості до покращення громад, яка стане інструментом для подальшого впровадження демократичних підходів у процесах відновлення.

Результатом роботи проєкту стало зміцнення мережі фасилітаторів, які отримали знання щодо управління конфліктами, проведення діалогів та принципів фасилітації. У межах програми 57 представників громад взяли участь у триденних тренінгах, що допомогли розширити їхню експертизу у сфері соціальної згуртованості та громадської участі.

Важливим досягненням стало впровадження 15 Планів залучення громадськості, у межах яких проведено понад 45 офлайн-зустрічей та 120 онлайн-заходів. Це сприяло підвищенню рівня громадської участі, використанню місцевою владою інструментів діалогу, а також налагодженню співпраці між громадами та залученню додаткових ресурсів для їхнього розвитку.

Проєкт «Співдія у відновленні громад» є важливим кроком у відбудові України, адже закладає сталі механізми взаємодії між громадянами, владою та громадськими організаціями, що дозволяє ефективніше реагувати на виклики, спричинені війною.

Проєкт «Співдія у відновленні громад» реалізовує ГО «Інститут миру і порозуміння завдяки Агентству США з міжнародного розвитку (USAID) та щирій підтримці американського народу через Проєкт USAID «ГОВЕРЛА».

ПРОЄКТ: МИРНА ШКОЛА

Повномасштабне вторгнення загостило напругу між учасниками освітнього процесу, спричинену стереотипами та упередженнями, що призвело до зростання рівня насильства та нетерпимості в школах. Однією з ключових проблем є брак культури мирного вирішення конфліктів, адже педагоги та адміністрація часто не мають необхідних знань і методик для ефективної миротворчої освіти. Окрім цього, недостатня соціальна згуртованість між різними групами населення ускладнює інтеграцію внутрішньо переміщених осіб, що створює додаткові виклики для налагодження взаємодії в школах. Також існує проблема з впровадженням миротворчих практик у систему освіти, оскільки багато навчальних закладів не мають достатньої підготовки для системного застосування підходів ненасильницької комунікації.

Мета проєкту

Створення безпечного, інклюзивного та підтримуючого шкільного середовища в Україні через впровадження Моделі «Мирна школа», яка сприятиме зниженню рівня насильства, розвитку толерантності та підвищенню соціальної згуртованості.

Опис

У рамках проєкту було проведено презентацію Моделі «Мирна школа», яка включала гібридний захід у Києві, онлайн-презентацію та круглий стіл щодо впровадження миротворчих практик у шкільну освіту. Для підтримки педагогів та освітян створено онлайн-ресурс «Мирна школа», який вже залучив 3 300 користувачів, а його матеріали переглянули понад 12 800 разів. Додатково проведено 7 супервізій для методичної підтримки вчителів. Ключовою складовою стали навчальні курси, які включали онлайн- та офлайн-тренінги з медіації, емпатичного слухання та психологічної підтримки. Участь у проєкті взяли понад 300 осіб, з них 430 освітян пройшли сертифікацію.

Проєкт підтримується урядом Німеччини через спільний внесок Програмного офісу forumZFD в Україні (Forum Civil Peace Service – Ukraine) та Громадянської служби миру Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH та реалізується ГО «Інститут миру і порозуміння» (ІМіП) у співпраці з Інститутом модернізації змісту освіти МОН та Українським НМЦ практичної психології і соціальної роботи.

ПРОЄКТ: ПРОЄКТ ЗІ ЗМІЦНЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTІ В УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДАХ ШЛЯХОМ СПРИЯННЯ ПОЧУТТЮ ЄДНОСТІ ТА РОЗУМІННЯ МІЖ ВПО ТА ПРИЙМАЮЧИМИ ГРОМАДАМИ, ЗМЕНШЕННЯ ПОДІЛУ ТА КОНКУРЕНЦІЇ ЗА ОБМЕЖЕНІ РЕСУРСИ ЧЕРЕЗ СПРИЯННЯ ДІАЛОГУ В ШКІЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Через конкуренцію між ВПО та місцевими мешканцями за ресурси посилюється соціальна напруга. Повномасштабне вторгнення також має потужний психологічний вплив, і її наслідки відчувають учні, вчителі та батьки, що позначається на їхньому емоційному стані та якості взаємодії. Однією з ключових проблем є брак навичок фасилітації діалогу – у громадах не вистачає кваліфікованих спеціалістів, які могли б організовувати безпечні дискусії для примирення та зміцнення соціальної згуртованості. Крім того, у школах недостатньо знань і методик для ефективного вирішення конфліктів та створення діалогових ініціатив, які сприяли б інтеграції ВПО.

Мета проєкту

Зміцнення соціальної згуртованості в українських громадах шляхом сприяння почуттю єдності та розуміння між ВПО та приймаючими громадами, зменшення поділу та конкуренції за обмежені ресурси через сприяння діалогу в шкільних громадах

Опис

У рамках проєкту було відібрано 16 фасилітаторів та 8 шкіл, які стали платформами для організації діалогів. Фасилітатори пройшли 4-денний офлайн-тренінг та 1 онлайн-сесію, що дало їм необхідні знання та навички для роботи з громадами. Надалі вони отримували супервізію у форматі 3 групових і 48 індивідуальних сесій, що забезпечило методичну підтримку та професійний розвиток. Ключовим етапом стало проведення 8 діалогів у школах, під час яких фасилітатори допомагали визначати важливі для громади теми та організовувати конструктивні обговорення між учнями, вчителями та батьками. У фіналі проєкту відбувся підсумковий захід, де учасники поділилися досвідом, провели рефлексію та розробили методичні рекомендації для подальшого впровадження діалогових практик у школах. Результати проєкту свідчать про значне покращення комунікації у школах: 16 фасилітаторів здобули навички роботи з конфліктами, 8 шкіл отримали підтримку у вирішенні проблемних ситуацій, а понад 400 учасників взяли участь у діалогах. Учні та вчителі зазначили, що вперше мали можливість відкрито обговорювати свої проблеми без страху осуду, а у деяких школах вже почали впроваджувати нові миротворчі практики. Фасилітатори отримали запрошення працювати з іншими навчальними закладами, що свідчить про актуальність та ефективність підходу, запропонованого проєктом.

ПОСІБНИКИ ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Протягом 2024 року в межах діяльності було розроблено низку посібників, методичних матеріалів та досліджень, спрямованих на підтримку громадської активності, зміцнення соціальної згуртованості та впровадження діалогових підходів.

Ці матеріали стали корисними інструментами для громадських активістів, представників органів влади, медіаторів, освітян, соціальних працівників та всіх, хто працює над змінами та розбудовою сильних, згуртованих громад.

- **Модель залучення громадськості до покращення громад: як Давиду побороти Голіафа**

Посібник містить комплексні інструменти та методологію залучення громадян до активної участі у розвитку своїх громад. У ньому представлено практичні рекомендації щодо: зміцнення соціальної згуртованості; налагодження діалогу між владою та громадою; інституалізації діалогових підходів; подолання конфліктів та запобігання їхньому загостренню.

Проект: «Співдія у відновленні громад»

- **Добрі практики моделі залучення громадськості до покращення громад: коли «давиди» долають «голіафів»**

Збірник містить успішні кейси з різних громад України, які завдяки активній співпраці, діалоговим підходам та залученню мешканців змогли ефективно розв'язувати соціальні проблеми. Розглядаються реальні історії про те, як громади: використовують механізми громадської участі для ухвалення рішень; зміцнюють соціальну згуртованість; успішно вирішують конфлікти та реалізують соціальні ініціативи.

Проект: «Співдія у відновленні громад»

- **Посібник «Керівництво з впровадження Моделі Мирна школа»**

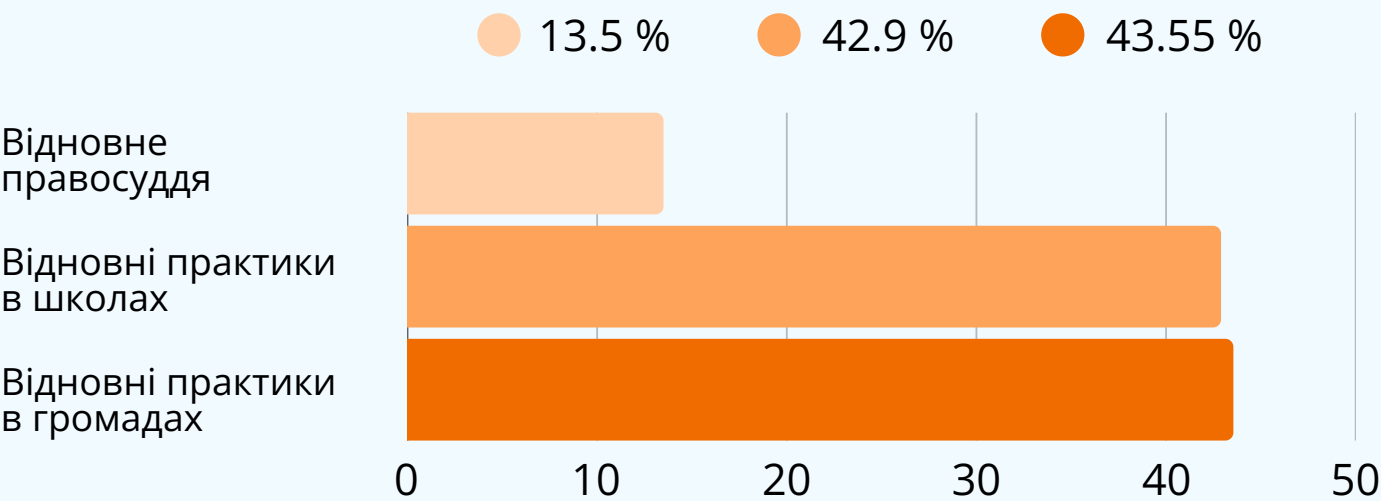
Практичне керівництво для впровадження відновного підходу в закладах середньої освіти України. Він базується на досвіді реалізації моделі в 10 школах п'яти регіонів у рамках всеукраїнського експерименту 2019–2023 років. Основна мета посібника – допомогти створити безпечне, підтримуюче та чутливе до багатоманіття шкільне середовище. У посібнику представлено засади моделі, ключові компетенції, ролі учасників (вчителі, учні, батьки), а також описано кроки впровадження моделі в школі.

Проект: «Мирна школа»

ФІНАНСОВА ЧАСТИНА

ІМіП успішно залучили протягом 2024 року кошти на свою діяльність у сумі **33 473 110,43 ГРН**. Основні джерела надходжень іноземні і вітчизняні та міжнародні донорські агенції.

Розподіл коштів за напрямками діяльності:

Витрачено за 2024 рік 32 366 733,65 ГРН

Залишок на кінець року 4855644,72 ГРН

Наші основні донори:

- БФ Відродження
- GIZ
- Forum ZFD
- Посолство Ірландії
- USAID через ГОБЕРЛА, Chemonics, Єднання
- Посольство Швейцарії через PCI та Swisspeace
- AICS
- WPHF через UN Women
- EUDEL
- The Sokka Gakkai Institute Otto Per Mille через UPP

ОСНОВНІ ТРУДНОЩІ, З ЯКИМИ ЗІШТОВХНУЛАСЬ ОРГАНІЗАЦІЯ

Безпекові виклики

- Необхідність адаптації діалогових та відновних практик до умов постійної небезпеки (повітряні тривоги, обмеження пересування)
- Ускладнений доступ до громад у прифронтових та деокупованих територіях, де потреба у відновних практиках особливо висока

Високий рівень травматизації

- Робота з громадами та школами, де значна частина учасників пережила травматичні події, вимагає інтеграції травма-інформованого підходу в усі відновні практики
- Необхідність підтримки фасилітаторів та медіаторів, які самі переживають наслідки війни, що призводить до професійного вигорання

Посилення поляризаційних процесів

- Формування нових ліній розділення в громадах (за досвідом війни, статусом ВПО, поглядами на шляхи досягнення миру)
- У шкільному середовищі спостерігається ускладнення інтеграції дітей з різних регіонів, що мають відмінний досвід війни

Інституційні обмеження

- Зміна форматів роботи місцевого самоврядування в умовах війни ускладнює впровадження партисипативних підходів
- Обмеженість ресурсів для системної роботи з громадами в умовах, коли пріоритети фінансування зміщені на військові потреби

Методологічні виклики

- Необхідність швидкої адаптації традиційних методів відновного правосуддя до українського контексту воєнного часу
- Потреба в розробці нових підходів до роботи з пам'яттю та меморіалізації, які враховують незавершеність конфлікту

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОБОТИ НА 2025

Зміцнення соціальної тканини у громадах

- Розширення програм з розвитку відновних практик у громадах із фокусом на приймаючі громади з високою концентрацією ВПО
- Впровадження моделі «зміцнення соціальної тканини для відновлення горизонтальних зв'язків між різними групами населення
- Підготовка локальних медіаторів та фасилітаторів, здатних самотійно підтримувати процеси конструктивного діалогу в громадах

Розвиток відновних практик у школах

- Масштабування програм створення шкільних служб порозуміння з акцентом на роботу з поляризацією серед учнів
- Розробка та впровадження методик деполяризації для освітнього середовища, які допомагають трансформувати розділення в конструктивний діалог
- Підтримка вчителів у застосуванні відновного підходу як частини повсякденної педагогічної практики

Відновне правосуддя та робота з пам'яттю

- Розробка інклюзивних підходів до формування спільних наративів про війну, які враховують різноманітність досвіду
- Створення методологій роботи з пам'яттю та меморіалізації на основі партисипативного підходу, із залученням громад
- Розвиток елементів перехідного правосуддя, які можна впроваджувати ще під час триваючого конфлікту

Інституційне посилення та адвокація

- Просування практик і принципів відновного підходу на рівні політик та стратегій відбудови України
- Адвокація інтеграції партисипативних підходів у процеси прийняття рішень на рівні місцевого самоврядування
- Розробка навчальних програм з відновних практик для інституцій, залучених до процесів відбудови та реінтеграції

Розбудова спроможностей для майбутньої реінтеграції

- Підготовка методологій для підтримки процесів реінтеграції деокупованих територій на основі відновного підходу
- Формування мережі фахівців, готових працювати з громадами на звільнених територіях
- Розробка програм підтримки для місцевих лідерів, які працюватимуть із наслідками окупації в своїх громадах

Ці пріоритетні напрями спрямовані на посилення стійкості українського суспільства в умовах триваючої війни та підготовку основи для процесів відновлення, відбудови та примирення. Зміцнення соціальної тканини через відновні практики стає ключовим фактором для збереження єдності та розбудови справедливого миру.